

Solenergiklyngens innspill til Enova-avtale 2025-28 2.5.2024

Solenergiklyngen takker for muligheten til å gi innspill til i Klima- og miljødepartementet om ny 4-års styringsavtale for Enova gjeldende fra 2025 – 2028, som skal erstatte gjeldende avtale.

Det er viktig at Enova i avtalen for 2025 – 2028 har kvantifiserte mål for energieffektivisering og solkraft, lokal energiproduksjon og energisamfunn. I avtalen som gjelder for avtaleperioden 2021 – 2024 har Enova kun tallfestede mål for reduserte utslipp av klimagasser innenfor ikke-kvotepliktig sektor og for utløst innovasjonskapital. Enova skal være en del av virkemiddelpakken som bidrar til mål om 10 TWh mindre strømforbruk i bygninger innen 2030 og 8 TWh ny solenergi innen 2030. NVE har i sine anbefalinger til Energidepartementet fremhevet at økonomiske virkemidler er viktig for å nå disse målene.

Det er viktig at Enovas programmer har forutsigbarhet da det tar tid både å gjennomføre energikartlegging og energiltak i boligselskap og yrkesbygg. I boligselskaper må større energiltak avgjøres på en generalforsamling og finansieres ved låneopptak og økning av felleskostnader. I yrkesbygg må dette være en del av budsjettprosessen, og det må skaffes finansiering. Enovas programmer for energikartlegging og investeringsstøtte i boligselskap og yrkesbygg, som ble lansert høsten 2023, må derfor bli mer forutsigbare for de som søker og sikres finansiering frem til 2030.

Halvparten av energibruken i bygg er i eneboliger og småhus. Enovatilskuddet er i dag tilbudet til denne målgruppen. Utfordringen med Enovatilskuddet er at det ikke er innrettet for storskala utrulling av kjente og velprøvde energiltak. Det vil være helt nødvendig med bedre støtteprogrammer rettet mot eneboliger og småhus hvis vi skal nå målene om 10 TWh mindre strømforbruk i bygninger og 8 TWh ny solenergi innen 2030. Enovas programmer for eneboliger og småhus må derfor forsterkes, slik at modne og velprøvde energiltak som forbedrer energitilstanden og gis lokal energiproduksjon gis investeringsstøtte.

Dagens mandat begrenser Enovas muligheter til å støtte ordinære energiltak. Derfor er det viktig at ny avtale eksplisitt nevner modne og velprøvde tiltak som sikrer utrulling av energieffektivisering og solkraft, lokal energiproduksjon og energisamfunn i tråd med politiske mål og direktiver.

Energikommisjonen peker på at energieffektivisering og lokal kraftproduksjon ikke skjer av seg selv, at det kreves ny politikk og at virkemidlene må skjerpes og spisses. Energikommisjonen skriver i sin [rapport](#) at energieffektivisering og lokal energiproduksjon trolig kan gi en rask effekt: «Solkraft kan gi et viktig bidrag til kraftforsyningen i Norge. Solkraft er skalerbart, og kan bygges raskt. Solkraft kan komme både distribuert på boliger og næringsbygg, og i form av store kraftverk.» Kommisjonen mener at Enovas mandat må endres slik at det omfatter energieffektivisering for alle sektorer. Videre anbefaler de at det må gjennomføres et nasjonalt effektiviseringsløft for boliger, flerbolighus og yrkesbygg med en tiltaksperiode på 7 år (til 2030). Kommisjonen mener videre at «det er grunn til å tro at solkraft blir konkurransedyktig i kraftmarkedet innenfor Energikommisjonens tidshorisont og at det vil utgjøre et stort og viktig innslag i kraftbalansen i fremtiden. Kommisjonen konkluderer at solkraft bør sikres samfunnsøkonomisk gode investeringsinsentiver.

Regjeringens handlingsplan for energieffektivisering er et godt utgangspunkt og en god start for å utnytte potensialet for energiltak på bygg. Men tiltakene i planen vil ikke være nok for å nå målet om [10 TWh redusert strømforbruk](#) i bygg. [SINTEF og Skanska](#) har beregnet at for å redusere tilført energi til bygg med 13 TWh innen 2030 (inkludert egenproduksjon av solenergi), trengs det investeringer på 18 milliarder kroner hvert år. Myndighetene må her bidra med 4–5 milliarder i årlig støtte til boliger og yrkesbygg.

Tilsvarende forventer Solenergiklyngen at den kommende handlingsplanen for 8 TWh solkraft innen 2030 vil bli et godt verktøy med konkrete virkemidler som sikrer at dette målet nås. [NVE har utredet](#) hvordan det kan nås og mener at målet om 8 TWh i stor grad må oppnås gjennom anlegg på tak og fasade på boligbygg og yrkesbygg. NVE skriver at anleggene kan etableres raskt, og at potensialet for sol på tak og fasade på boligbygg og yrkesbygg er stort, men lønnsomheten er ofte svak. NVE konkluderer med at skal man nå et mål om 8 TWh solkraft innen 2030 ved å hovedsakelig bygge ut på tak og fasade, vil være nødvendig å sette inn sterke virkemidler. Det viktigste virkemidlet er økonomisk støtte, ifølge NVE. Solenergiklyngen mener derfor Enova bør forvalte en rettighetsbasert støtte for boligbygg og en auksjonsbasert støtte for næringsbygg som sikrer at en stor andel av 8 TWh-målet nås gjennom solkraft på bygg. Denne tilnærmingen er utredet og anbefalt i [rapporten «Samfunnsøkonomisk analyse av 8 TWH solkraft»](#).

NVE har også hatt i oppdrag å utrede potensialet for utbygging av 5 TWh fornybar kraft i næringsarealer, langs motorveier og i andre nedbygde arealer mot 2030, og foreslå virkemidler for dette. I [NVEs oppdragssvar](#) er det dessverre ikke noen spesifikke anbefalinger om virkemidler for å nå målet om 5 TWh nærenergi innen 2030. Men, [rapporten «Samfunnsøkonomisk analyse av 8 TWH solkraft»](#) som anbefaler virkemidler for 8 TWh solkraft innen 2030, konkluderer med at for å få god målstyring og øke tempoet på bakkemonterte anlegg og store bygg så er auksjonsbaserte støtteordninger best. En slik auksjonsbasert støtteordningen kan målrettes med en egen kategori for nedbygde arealer for å bidra til å nå målet om 5 TWh nærenergi innen 2030, hvor støttesatsene i auksjonene vil reflektere det nivået som det koster å utløse nok prosjekter for å nå målet. Solenergiklyngen mener at Enova bør få i oppdrag å forvalte en auksjonsbasert støtteordning for å nå målet om 5 TWh nærenergi innen 2030.

Det er viktig at vi legger til rette for utbygging av lokal kraftproduksjon og energisamfunn med incentiver til størst mulig lokal bruk, fleksibilitet, deling og lagring som gir mest mulig lønnsom utbygging av lokal energiproduksjon. EU har en sektorovergripende politikk på energiområdet hvor blant annet lokale energisamfunn inngår. Solenergiklyngen mener at Enova bør ha et program for å støtte utviklingen av lokale energisamfunn i Norge fordi lokal energiproduksjon med deling, lagring og fleksibilitet kan bidra til å løse utfordringer med mangel på strømnnett og mangel på kraft. Lokal forbruksstyring, lagring, ny teknologi og fleksibilitet har et potensial for å øke tilgjengelig kapasitet i strømnettet. Lagring og styring kan bidra til at mer av lokal produksjon blir brukt lokalt, og gi mulighet for å redusere effekttopper. Brattørkaia i Trondheim, et næringsområde med en Fou-finansiert delingsordning, er et godt eksempel på de samfunnsmessige gevinstene som kan oppnås, og for hvordan man kan dele produksjon, lagring og fleksibilitet i et område. Derfor bør Enova støtte både batterier og styringssystemer til individuelle solkraftinstallasjoner og energisamfunn.

Det finnes en rekke barrierer som må adresseres dersom vi skal lykkes med utbyggingen av lokal kraftproduksjon. Blant disse barrierene er også begrensninger i strømnettet, herunder utfordringer knyttet til overspenning, frekvensforstyrrelser og kapasitetsbegrensninger. Enova bør derfor ha støtte prosjekter som bidrar til å demonstrere eller implementere teknologi som løser utfordringer knyttet til strømnettet som følge av lokal kraftproduksjon.

Solenenergiklyngen anbefaler på denne bakgrunn at Enova gis følgende oppgaver i sin styringsavtale:

1. Enova må i avtalen for 2025–28 gis et energimål og et tydelig mandat for å kunne gi investeringsstøtte til modne og velprøvde energiltak. Mål om 10 TWh mindre strømforbruk i bygninger og 8 TWh ny solenergi innen 2030 må legges til grunn

2. Enovas programmer for energikartlegging og investeringsstøtte i boligselskap og yrkesbygg, som ble lansert høsten 2023, må bli mer forutsigbare for de som søker og sikres finansiering frem til 2030.
3. Enovas programmer for eneboliger og småhus må forsterkes, slik at modne og velprøvde energiltak som forbedrer energitilstanden og gir lokal energiproduksjon gis investeringsstøtte.
4. Enova bør forvalte en rettighetsbasert støtte for boligbygg og en auksjonsbasert støtte for næringsbygg som sikrer at en stor andel av 8 TWh-målet nås gjennom solkraft på bygg.
5. Enova bør få i oppdrag å forvalte en auksjonsbasert støtteordning for å nå målet om 5 TWh nærenergi innen 2030.
6. Enova bør ha et program til å støtte utviklingen av lokale energisamfunn i Norge fordi lokal energiproduksjon med deling, lagring og fleksibilitet kan bidra til å løse utfordringer med mangel på strømnnett og mangel på kraft.
7. Enova bør gi støtte til både batterier og styringssystemer til individuelle solkraftinstallasjoner og energisamfunn.
8. Enova bør ha støtte til prosjekter som bidrar til å demonstrere eller implementere teknologi som løser utfordringer knyttet til strømnettet som følge av lokal kraftproduksjon.